

Sămănătorul

Revistă Săptămînală

Supt îngrijirea d-lor :

AUREL C. POPOVICI

PENTRU PARTEA POLITICĂ.

D. ANGHEL, ST. D. IOSIF, M. SADOVEANU, C. SANDU-ALDEA, ION SCURTU

PENTRU PARTEA LITERARĂ.

G. M. MURGOCI

PENTRU PARTEA ȘTIINȚIFICĂ.

Sumarul :

BCU Cluj / Central University Library Cluj

AUREL C. POPOVICI. — Garanțiile Naționalității.

C. F. — Torquato Tasso (de Goethe; act. II, scena I).

AL. GH. DOINARU. — Visul unui autor fericit (schiță).

ZOE GİRBEA. — Ștejarul și floarea (schiță de E. Dr. Amicis' trad. după original).

NATALIA ST. IOSIF. — Toamna (poezie).

I. SCURTU: Revista Generală: Rectificarea d-ului C. Stare. —
Notițe bibliografice.

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA :

B-dul ACADEMIEI No. 3. — Str. EDGAR QUINET No. 4.

BUCUREȘTI

EXEMPLARUL :

In țară . . . 20 bani

In străinătate 25 ,

ABONAMENTUL ANUAL :

In țară . . . . 10 lei

In străinătate . 12 ,

NOUTĂȚI LITERARE

apărute în Editura Institutului de Arte Grafice „MINERVA”. B-dul Academiei, 3. — Edgar Quinet, 4. — BUCUREȘTI

PIERRE LOTI
PESCAR DE ISLANDA

TRADUS DE
C. SANDU-ALDEA

Prețul Lei 1.50

IOAN ADAM
**CONSTANȚA
PITOREASCĂ**

CĂLĂUZA
DESCRIPTIVĂ CU ILUSTRĂȚII.

Prețul Lei 2.—

C. SANDU-ALDEA
Drum și Popas

EDIȚIA II-A

Prețul Lei 1.25

VASILE POP
Cum să iubim?

Nuvelă

Prețul Lei 1.50

T. MAIORESCU
CRITICE

VOL. I, II.

Prețul Lei 1.50

**Caleidoscopul
lui A. Mirea**

PUBLICAT DE
D. ANGHEL și St. O. IOSIF

M. EMINESCU

Poesii postume

EDIȚIE NOUĂ

AL. I. ODOBESCU

Opere complete

VOL. III.

Prețul Lei 1.50

LUDOVIC DAUȘ

ILUZII

ROMAN

Prețul Lei 1.50

CATON THEODORIAN

**SÂNGELE
SOLOVENILOR**

Prețul Lei 1.50

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ SĂPTĂMINALĂ

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA :

B-dul Academiei, 3,
Strada Edgar Quinet, No. 4.
BUCURȘTI

ABONAMENTUL ANUAL

În țară . . . . . 10 lei
În străinătate . . . . . 12 »

GARANȚIILE NAȚIONALITĂȚII

I.

E toamnă. Lumea politică revine în centrele vieții publice, iar gazetele ne aduc zilnic informații despre diferitele proiecte de legi ce au să fie prezentate în curînd corpurilor legiuitoare. În România ca în mai toate statele moderne. Căci nota caracteristică a vieții parlamentare de azi e pretutindeni o legiferare accelerată. Să fie oare un bine această continuă confecționare și reparație de legi? A fost o vreme cînd multă, foarte multă lume politică era convinsă că n'ai decît să încâlzești mașinile legislative și să produci pe fiecare an o întregă bibliotecă de noi legi și noi reparații la legi noi, și progresul țării are să devină o realitate. Dar în timpul din urmă, oamenii mai calmi în judecată au ajuns la o convingere contrară: că parlamentele prea «lucrează» mult, — și că mulțimea legilor devine o adevărată nenorocire pentru țara respectivă. Și protestele ne vin tocmai din țările cele mai democratice: din Franța, din Statele-Unite, din Elveția! Unul din acești autori, *Godkin*, susține d. p. că în America răul e atît de mare încît trebuiesc luate măsuri strajnice încontra legiurii prea active, și, în consecință, face propunerea ca parlamentele diferitelor State din Uniune să nu mai fie convocate de cît la. doi ani — odată!.. În Franța, pe de altă parte, lumea avocaților se plînge că numărul cel mare de legi ce se fac pe fiecare an, precum și graba și neglijența cu care se fac, aŭ produs o adevărată confușiune în spirite. Confușiunea ca confușiunea. Răul de fapt e mult mai mare. Căci ploaia de legi noi și de schimbări, cu rost și fără rost, după trebuințele electorale, slăbește rădăcinile vieții naționale, zguduind din temelii credințele, tradițiunile și moravurile poporului. Poporul pierde orice cunoștiință a legilor și chiar și spiritul de legalitate. Căci de la o

vreme, chiar să vrea, el nu mai poate ști ce-i legal, și ce nu-i. Și o să ajungă vremea că cetățeanul o să meargă zilnic la avocați și funcționari, cerându-le mereu informații, dacă nu vrea să se expună la fiecare pas la călcări de legi. Sau va trebui să se ocupe el însuș zilnic cu învățarea pe din afară a legilor și a neconținuturilor lor schimbări. Căci «poporanismul» modern, și el, e foarte autoritar de felul lui: nici pentru el necunoașterea legilor nu-i o scuză. De fapt, viața națională a unui popor își trage hrana mai mult din moravuri decît din legi, în orice cas din potrivirea dintre ele. Numai în această armonie morală o națiune poate trăi. Indată ce echilibrul acesta se rupe, viața poporului trebuie să sufere. Dacă echilibrul nu se mai stabilește, suferința ajunge la un fel de criză latentă, la boală lungă, moarte sigură.

Românii, cei dintîiu legiuitori ai lumii, ziceau că fără moravuri, chiar și legile cele mai bune sînt fără de folos. Din experiența istorică a Statelor rezultă mai mult chiar: că legi care se aduc în contradicție cu credințele, tradițiile și moravurile poporului, stricîndu-le și săpîndu-le pe acestea, sapă însăși existența lui națională. Și atunci legile pot fi oricît de «perfecte», ultimul cuvînt al «științei», ele nu mai sînt garanții pentru viața națională, ci elemente disolvante. Pentru că nu purceseră din viața reală a poporului, ci din abstracțiile cărturarilor. Nu din trebuințele lui cele adevărate, ci din cele închipuite și generalizate cu ușurință ale cîtorva din oamenii săi nerăbdători, dar fără nici o pricepere.

În politica națională, teoriile nu au valoare de cît în măsura în care răspund la trebuințe naționale, iar nu la slăbiciuni personale. Partidele parlamentare de extracție franceză sînt întemeiate pe teorii. Statul însă nu există în virtutea unei teorii, ci a unei dezvoltări istorice, de aceea, temelia lui e singura temelie politică largă, adîncă și statornică, o realitate indiscutabilă. El nu are nevoie de nici un fel de teorii sau de doctrine raționaliste. Nici de cea a dreptului istoric nici de cea a suveranității poporului și mai puțin încă de cea a pasiunii individuale. Viața lui toată e o vecinică luptă contra tuturor teoriilor care îi discută și-i clatină ființa. Statul e rațiunea istorică, prezentă și viitoare a unei națiuni în luptă perpetuă cu toată lumea patimelor ei. De aceea, Statul trebuie să rămînă totdeauna judecător liniștit al intereselor sale permanente și stăpînitor nu al poporului, ci al patimelor lui. Dacă ține să trăească, el nu poate fi, cu nici un preț, la discreția pasiunilor și a toanelor populare, o jucărie în mina celor ce fac «opinia publică». El e forul suprem de putere și de judecată, și el, în interesul său propriu, trebuie să hotărască dacă și pînă unde

poate ceda în fața unui curent real de dorințe legitime. El va ceda cînd crede că poate, cînd crede că trebuie, — fără a-și știrbi el însuși garanțiile sale de existență.

Dar nu trebuie să cedeze decît absolut constrîns cînd e vorba să dea din mîna vreunul din atributele indispensabile suveranității sale. Dar cînd ajung lucrurile aici? Ca Statul să fie constrîns a capitula și a-și vedea autoritatea știrbită? Numai atunci cînd, fie din nepriecere, fie din slăbiciune, își risipise el însuși o parte din, sau mai toată, suveranitatea sa proprie de dragul său de teama unor curente subversive pe care nu știuse sau nu putuse să le înfrîneze din vreme.

O pildă. Sint azi State tinere cari după cataclismul de la 1848 își daseră constituții din cale afară slobode pentru gradul lor de civilizație. Și azi încă populația lor e fără absolut nici cea mai rudimentară pricepere politică. Pe atunci așa au fost vremurile și împrejurările. Sar pentru că o mîna de doctrinari nerăbdători, cu capul plin de informații superficiale, vrea să introducă sufragiul universal, — unele din Statele acestea sint pe punctul de a ceda din nou, cu riscul de a se sinucide. Să punem cazul că infinitesimala grupare de doctrinari ar izbuti. Cine are să fie răspunzător de catastrofa ce inevitabil va urma, fie în zece, fie în o sută de ani? Statul, guvernul care a cedat. Aș mai înțelege o asemenea capitulare a Statului cînd marea majoritate a populațiunii, *milioane de oameni*, ar cere de ani de zile, prin nenumărate întruniri mari și serioase, prin agitațiuni puternice, o asemenea reformă. Dar așa? Să îngenuchieze Statul de bună voie? De dragul cîtorva inși? Să-și pună tot viitorul în pericol? Viitorul unei întregi națiuni și încă fără absolut nici o trebuință reală? Într'o țară în care imensa majoritate a poporului nici nu visează măcar ce va să zică sufragiul universal? Ar fi pur și simplu ridicol. Că împăratul Austriei a introdus și va mai introduce votul universal în vechea sa împărăție, știu și eu. — Dar numai niște naivi pot formula de aici un argument de generalizare. Pentrucă unui bolnav trebuie să i se amputeze brațele, nu însemnează, pare-mi-se, că și oamenii sănătoși trebuiesc supuși la asemenea operații.... Ceî ce invoacă pilda din monarhia habsburgică, habar nu au de ce s'a introdus acolo votul universal, de ce se introduce, ideie nu au de ce s'a petrecut și se petrece acolo printre culise. Pe de altă parte, Bismarck își frîngea mîinile mai tîrziu că făcuse enorma greșală de a introduce votul universal, iar Bülow nu vrea să auză de lărgirea dreptului de vot în Prusia. Iar roadele pe

care le-a dat această panacee, politică în Franța, le vede zilnic toată lumea. E în zadar, un popor nu poate fi decît sau *supus* firii lucrurilor din țara sa, sau *repus* de stîncă realității care frînge fără milă și discuții orice încăpăținare.

AUREL C. POPOVICI.

TORQUATO TASSO

— DE GOETHE —

ACTUL II. — SCENA I

Un salon

TASSO. Cum văz, ne crezi din cale-afară răi.

PRINCESA. Ba nu! dar voi fugiți cu doru 'n zări

Și ast-fel fuga voastră-î violentă;

Voi vreți s'ajungeți toți la nemurire,

Iar noi dorim s'avem pe-acest pămînt

Un singur bine 'nchis în margini strîmte

Și vrem să fie-al nostru totdeauna.

Noi nu putem, amice, să ne 'ncredem

În omul care-odată ni s'a dat.

Căci vezi e trecătoare frumusețea,

Și doar pe ea se pare c'o cinstiți,

Iar restu 'i mort, ca tot ce n'are farmec.

De-ar fi în stare-un om să prețuiască

Un suflet de femeie, și de-ar ști

Ce mai comori de-amor și de credință

În sînul ei femeia poate 'nchide,

Și 'n suflet de-ar putea să vă rămînă

De-apururea plăcută amintire;

Și ochii voștri de-ar putea străbate

Prin vălul cărunțirii și al boalei;

Și dacă voi, avînd doritul lucru,

Ați fi cinstiți și n'ați rîvni la alții:

O altă zi atunci ar răsări

Și vîrsta de-aur noi am celebra-o!

TASSO. Vorbirea ta, Princesă, redeșteaptă

În pieptul meu o teamă adormită.

PRINCESA. O Tasso, fii, te rog, deschis cu mine

TASSO. Adeseori, și ieri am auzit,
 Și-aceasta chiar de n'aș fi auzit-o,
 Eu trebuie așa să mă gândesc:
 Că prinți vestiți la mina ta aspiră.
 Și simtem toți cuprinși de deznădejde...
 Tu ai să pleci de-acum — și e firesc;
 Dar nu știu cum aceasta suferi-vom!

(Va urma)

Trad. de C. F.

VISUL UNUI AUTOR FERICIT

«O sută cincizeci de lei.»

— Nu pot să dau mai mult decît o sută.

— De ce?

— Fiind-că nu pot.

— Atunci nu-ți dau volumul.

— Bine.»

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Mă gîndii puțin. Două sute de lei pentru măcelar, două sute chirie proprietarului, treizeci de lei lăptăresei, la 30 Octombrie am scadența unei poliți de cinci sute de lei, la 15 Septembrie trebuie să plătesc o rată de patruzeci de lei pentru haine, o sută cincizeci rochia nevestei, treizeci și cinci de lei o pălărie, o sută de lei rata pentru mașina de cusut «Singer» și pentru piano, patru sute de lei fel de fel de datorii mici pe la diferiți creditori, total:

«Dă-mi, te rog, o bucățică de hîrtie, domnule editor.»

Socotesc: O mie șase sute cincizeci și cinci de lei. Phuuu!

«Ei, ce zici: îmi dai o sută cincizeci de lei?»

— Nu, zău, că nu pot. Atîta dăm fiecărui autor.»

Mă gîndii iarăși. Dacă îmi dă numai o sută de lei, nu pot să dau creditorilor, la rîndul meu, decît un leu fiecăruia. Și eu care aveam de gînd să le dau cite un leu cincizeci de bani, să se mulțamească și să nu mai facă gură!...

«Ei, bine, haide! Dă-mi o sută de lei!»

Iscălii contractul, pusei mina pe sută, și vroii să plec.

«Vă rog mai stați un moment.

— Pentru-ce?

— Să-mi faceți *bibliografia*.

— Ce bibliografie?

- Așa o notiță scurtă despre valoarea volumului dumneavoastră?
- Ce valoare? Ce notiță?
- In felul acesteia».

Editorul îmi întinse o filă tipărită. Citesc:

A apărut No 365 din «Biblioteca pentru toți» cuprinzând *Povești* de Virgil Caraivan. Editura «Bibliotecii pentru toți», care numără toate operele de valoare ale scriitorilor noștri populari mai vechi, a ținut să aibă tot ce se produce mai de valoare în acest gen, de către generațiile de astăzi.

D-l Virgil Caraivan face parte din pleiada de scriitori tineri, cari s'au manifestat cu atîta putere și bogăție în timpul din urmă. Adînc cunoscător al literaturii noastre populare, cit și a literaturilor similare străine, om cult, stăpînind limba romînească în cea mai frumoasă formă a ei, domnia-sa a lucrat poveștile noastre în așa fel, că ne-a dat adevărate bucăți de literatură înaltă, putînd fi citite cu folos de către ori-și-cine. Domnia-sa, în alcătuirea acestui gen popular, a întrebuintat un nou sistem, împodobind scheletul basmelor și snoavelor cu observații și caracterizări personale, făcute cu mult talent și cu o adevărată pătrundere psihologică.

Fiind născut dintr'o familie de razeși moldoveni, domnia-sa a trăit și simțit adevărata viață romînească din frumoasele noastre sate, ca apoi cu un spirit de observație și de umorist fin, *ce-î este caracteristic*, să ne prescrie viața aceia de petreceri și obiceiuri romînești, în toate poveștile domniei-sale, pe lîngă avîntul de înaltă poezie ce se mai desface din ele.

Domnul Virgil Caraivan este considerat între frunțașii prozei populare, ceia-ce va face de sigur ca acest nou volum de povești să fie citit cu plăcere și cu un deosebit interes. Prețul volumului 30 bani. De vînzare la librăria Alcalay și la toate librăriile din țară.

Zimbesc. Editorul se uită la mine cu coada ochiului, și-î păru bine că a putut să citească pe fața mea un pic de bucurie.

«Ați cetit tot? mă întreabă editorul.

— Da.

— Ați văzut ce ne trebuie?

— Da.

— Pe mine. Mă duc chiar acum acasă s'o scriu. Dar nu pricep un lucru: noi autorii trebuie să facem slujba asta, cum zici dumneata, de bibliografii?

— Păi cine s'o facă?

— Criticii, onorate domnule editor.

— Nu! E mai bine să-și facă autorii singurii bibliografia, pentru-că

ei știu să se laude mai frumos decît îi laudă criticii, și volumul se vinde mai bine.

— Fie și așa. La revedere!

— La revedere!»

Es din librărie. Afară ploua și bătea un vînt rece de toamnă. Ce vreți! vreme urîtă ca gîndurile negre ale unui critic, care nu poate lăuda un volum de literatură cum și l-ar lăuda autorul singur. Inse-rase. Vitrinele, luminate de lămpî electrice, parcă stăteau gata să se mărite. Ajung în dreptul otelului «de France.» Două femei ușoare imi făcură semn cu coada ochiului.

«Sînt om însurat, le spun.

— Na!»

Imi dădură cu tifla. Mă urc în tramvaiul *Dudești-Antrepozite*. Ploaia cădea mărunță, lumea era rară pe stradă. Ajung acasă. Nevasta mă aștepta cu masa gata. Nu-mi era tocmai foame, dar, ca să nu-mi zică nevasta c'am mîncat aiurea, înghiții în silă vre-o două feluri de mîncare. După masă mă așezai la birou și mă pregătiți de scris.

«Nevastă, — zic — știți tu cine sînt eu?

Nevasta începu să ridă.

«Nu rîde! Ascultă! Știți tu cine sînt eu?

— Cine să fii? Ești bărbatul meu.

— Nu-î adevărat!

— Cum nu-î adevărat?

— Nu-î adevărat. Vino să vezi că te înșeli. Citește ce am să scriu eu :

A apărut numărul 366 din «Biblioteca pentru toți» cuprinzînd: *Aven-turile unui volum de poezii*, schițe de d-l Alexandru Gh. Doinaru.

Editura «Bibliotecii pentru toți» care numără toate operile de valoare ale scriitorilor noștri mai vechi, a ținut să aibă tot ce se produce mai de valoare de către generațiile de astăzi.

Domnul Alexandru Gh. Doinaru face parte din pleiada de scriitori tineri și bătrîni, cari s'aũ manifestat cu atîta putere în timpul din urmă. Adînc cunoscător al literaturii noastre umoristice, cit și al literaturelor similare streine, și anume din : Franța, Anglia, America, Rusia, Bulgaria, Turcia, Muntenegru, Somalia, Congo, Ungaria, Mesopotamia, Belucistanul, China, India, Borneo, Sumatra, Iava, Maroc, Egipt, Elveția, Italia, Spania, Portugalia, Suedia, Norvegia, Danemarca, Ararat, Afganistanul, Persia, Japonia, Germania, Venezuela, Brazilia, Gaurisancar, Ceilan, Insula Dracului, Insula Șerpilor, etc. etc., cel mai cult om din lume, din toate timpurile : trecute, prezente și viitoare, stăpînind absolut cea mai frumoasă limbă romînească din cîte aũ fost pe suprafața pămîntului,

domnia-sa a făcut să moară de rîs și să îngroape cu dricul primăriei peste patruzeci de miî de cetitori.

Fiind născut dintr'o familie de gospodari moldoveni de pe valea Trotușului, fiind și proprietar cu chirie, și muncind mai mult, de plăcere fiindcă n'are ce mînca, d-l Doinaru este un talent greu ca fulgul pe apă, inzebrat cu miî și miî de spirite de observație și de umorist, cum n'a mai existat de cînd e lumea, *ce-î sînt caracteristice*, a știut să ne prescrie cu un talent nemărginit viața aceea plină de humor și obiceiurile rominești, în toate schițele domniei-sale, pe lîngă avîntul poetic înalt de un kilometru și jumătate ce se desface din ele.

Domnul Al. Gh. Doinaru este considerat și ni se pare că este singurul scriitor de geniū din țara romînească.

«Biblioteca pentru toți» a făcut sacrificii enorme pentru a putea căpăta un volum de la această celebritate universală. Prețul volumului 30 bani. De vînzare la librăria Alcalay și la toate librăriile din lume.»

«Ei, ce zici, nevastă? Știaî tu cine sînt eu?»

— Fugi că te faci de rîs!»

Îmi mai citii odată *bibliografia*, și pe urmă m'am culcat, mai liniștit decit oricînd. Cit oîu fi dormit nu știu, dar de la o vreme incepuî să visez.

Parcă ședeam culcat într'o odaie cu douăsprezece ferestre, cite trei în fiecare perete. Ferestrele erau deschise. Lumea arunca de-afară înăuntru odăii mele cărți din bibliotecile de popularizare. În mai puțin de jumătate de ceas, se adunară o grămadă enormă. Mă sculai din patul de fer, și-mi făcuî un pat din volume, în care mă culcai din nou. Cărțile veneau mereu zburînd pe sus, se lipeau parcă una de alta, și mă învăliră ca o plapomă. De la o vreme se umplu odaia pînă în tavan, iar eu eram să mă asfixiez. Cîțiva oameni săriră pe fereastră în odaia mea, și răscoleau cărțile să mă găsească acolo în fund unde eram. Trei oameni, trei eroi, trei suflete bune mînciră și, în sfîrșit, mă găsiră.

«Ei, domnule, scoală-te, îmi zice unul.

- N'ai vre-un volum de schițe? spune altul.
- Îți dau o sută de lei pe nouăzeci de pagini.
- Eu îți dau două sute, în douăsprezece rate.
- Eu îți dau o sută cincizeci — bani gata.
- Întii să-mi dați altceva, spun eu.
- Ce să-ți dăm? mă întrebă toți deodată.
- Să-mi dați cărțile acestea afară din odaie.
- Bine.»

Și într'o clipă cei trei oameni, cum visam eu, îmi goliră odaia de atâtea hărtoage. Patul pe care mi-l făcusem din cărți se prefăcuse în pat de poliți achitate și anulate. Parcă nu mai aveam nici un creditor, nici-unul. Editorii mei stăteau smirna înaintea mea, cu teancuri de bancnote, pentru volumele pe care le voi scrie.

AL. GH. DÔINARU.

STEJARUL SI FLOAREA ¹⁾

de EDMOND DE AMICIS.

Toată restrînsa colonie de la hotelul Giomein se bucură cînd o călăuză de la Valtornanche întoarsă de la Zermatt aduse vestea că în ziua următoare va sosi alpinistul Albet Körner din Triest care suie Cervinul fără călăuză! Cei mai mulți nu-l văzuseră nici odată, dar toți știau cine era. De mai bine de 10 ani îl cunoșteau de la toate stațiunile alpine ale Italiei și Elveției, căci de la fie-care plecase în cite o mare ascensiune sau se coborise după cucerirea vre-unui munte. Și aceia-ce mulți știau și spuneau despre dînsul cu cite o particularitate imaginară, că era un trist solitar, că-și risca viața pe Alpi pentru a uita o mare nenorocire familiară (unii ziceau chiar că pentru a găsi moartea) că fusese în agonie multe ore în fundul unei prăpăstii a muntelui Blanc de unde îl scosese pe moarte și că scăpase un prieten dintr'o crăpătură a muntelui Rosa cu un adevărat miracol de îndrăzneală și de energie... marea dorința tuturor de a'l cunoaște sau de a'l vedea. Seara, la cele 3 mese mari din sofragerie nu se vorbea de cit de dînsul. Știindu-se că trebuia să plece de la hotelul elvețian «La lacul negru» după miezul nopții și că era să facă ascensiunea și

¹⁾ Moartea marelui scriitor Edmond De Amicis a îndurerat întreaga Italie. Bun peste măsură, idealist, patriot, suflet nobil, entusiast de toate frumusețile naturii și ale vieții, în toate scrierile sale și-a răsfrînt inima sa mare, și profundele-i sentimente.

Cine n'a citit *Cuore*? Dar *Constantinopole, Maro*, *Olanda, Viața militară, Amintiri din Copilărie, În împărăția Cerrinului, l'Idioma gentile*, unde exaltează frumusețile limbei italiene, și în fine *In domnia amorului*, ultimul volum, de unde publicăm nuvela: Stejarul și floarea. Acolo, la Giomein, unde De Amicis a petrecut atîtea veri, prietenii îi vor ridica o statuie, după cum toți copiii din Italia își vor da obolul pentru un orfelinat care să poarte numele lui Edmond De Amicis.

scoborîrea fără să se oprească, și cunoscîndu-se minunata-i ușurință și forța-i de rezistență, se prevedea că va ajunge la Giomein pe la apus. Și cu toții se gîdeau la plăcerea ce vor avea mîine de a urmări cu binoclul apariția sa pe virf, de a-l însoți la coboriș și de a-l vedea în sfîrșit de aproape cînd va intra în triumf la hotel.

* * *

Dar dimineața următoare fu o decepție. Cerul era înmorat, Cervinul, tot acel superb amfiteatru de piramide albe, de stînci negre, de stîlpi gigantici de gheață era acoperit de un vâl cenușiu de supt care orî-ce lucru apărea cu formele pierdute și vagi ale unui vis. Körner nu plecase să se opriască la coliba de pe Cervin, în orî-ce caz nu putea să fie vizibil de cît aproape de sosire. Pentru un moment nici unul nu mă vorbi de dînsul și la dejun principalul argument al discursului fu o englezoaică înaltă și bizară, de abia sosită cu măgărușul, care pe cînd descăleca în fața porții hotelului, unde erau mulți curioși agățîndu-i-se fustele de șea, lăsase să i se vadă o pereche de pantalonași roșii!

Luam cafeaua cu toții, cînd un chelner aduse vestea că sosește Körner! De s'ar fi vestit sosirea unui suveran, nu ar fi produs o mai vie impresie asupra celor 80 de călători. Mai întîiu cucoanele apoi domniile fugiră afară în spre partea Cervinului, unde se risipiră în semi-cerc, toți cu fața spre munte, căutînd cu ochii către ultimele luminișuri înverzite, pe oaspetele așteptat. Nu se mă vedea, se coborise în valea torentului. Dar după cite-va minute reapăru ca un mic punct negru de asupra unei înălțimi împădurite, singur! Acela e momentul în care un alpinist, care se întoarce după o încercare îndrăzneță, apare tuturor mă admirabil prin efectul confruntării ce se face între mizerabila micime a persoanei sale și terribila enormitate a muntelui care 'l domină. Și acela era singur și urcase Cervinul pe o vreme sinistă, și făcuse 12 ore drumul plin de pericole ce alții mă viguroși făceau în 20! Înaintă înconjurat aproape de o aureolă minunată, ca un războinic din basme, care singur desarmează o armată și cucerește un regat! Pe măsură ce el se apropia și se mărea, mulțimea de curioși făcea gura mică, își ascuția privirea, se strîngeau unul lingă altul ca să-l poată vedea mă bine. Cînd fu așa de aproape în cît i se putea distinge și chipul, tăcură toți minunați.

Era un colos de o frumusețe sălbatică, dar cu forme — deși de o musculatură erculeană — elegante, bine desinate de hainele-i de alpinist cu toate că erau prăpădite și stricate, și în figura-i arsă de

soare și de vînturi, supt aspectul maturității severe străluceau sîngele-î tînăr și sufletul îndrăzneț.

Cît poate o figură omenească să facă impresia unui munte, o făcea figura sa! Și frumosu-î chip brun cu trăsurile unui roman antic, în acel moment avea — din cauza marelui ostenele — o expresie aspră, aproape încruntată, ast-fel în cît unul exclamă: «Ce frumos brigand! Și altul: Par'că ar fi născut în vre-o scorbură a Cervinului; și văzînd privirile pe care el le arunca de supt sprincenele-î încruntate, toți se gîndiră că îl supără curiozitatea ce-l aștepta. Dar cînd — ajuns la scărița care leagă cîmpul cu platoul hotelului — se opri să-și scoată sacul din spate și roti ochii asupra lor, ca și cum ar fi căutat printre dînșii un prieten, fu pentru toți o nouă minune. În acea privire liniștită ce nu arăta umbră de orgoliu ori de vanitate, ca și cum lumea ar fi stat acolo ca să privească muntele și nu pe el, li-căria o expresie de mare bunătațe supt un văl de tristeță și acea neașteptată manifestare a unui suflet modest și bine-voitor în mîndrul aspect de atlet alpestru deșteptă în toți, iute, o vie simpatie și un profund respect.

Privirea lui se opri asupra unei persoane. Dînsul zărise de o parte nu un chip, dar doi ochi cari atrăsese pe ai săi. Nu există cine-va care să nu fi văzut cîte odată numai doi ochi, cari nu-l lasă să vadă alt-ceva pentru un moment — la persoana care-î fixa în fața lui, ca și cum ar fi strălucit într'un corp invizibil, care-î preziseră ceva nou în viață, ca două cuvinte luminoase scrise în aer, care să-î dea ca o misterioasă înștiințare într'o limbă necunoscută, căreia ar răspunde un ecoî confus în sufletul său.

Eraî doi ochi mari și triști, doi ochi de copilă bolnavă mirată de ceva neobișnuit care suspenda în ea conștiința boalei. El îi fixă.. ochii ei îl ocoliră, coborî scara și trecînd printre două rînduri de oameni cari aproape îl atingeau, intră în hotel și dispăru.

* * *

Se credea că va pleca, dar rămase. Nu corespuns de loc speranțelor *du beau monde* curios. Toți așteptau de la dînsul istorisirî minunate de aventuri alpine: el nu spuse nimic. Nu fugea de lume, dar vorbea puțin, minca de o parte, sta singur cît putea mai mult. Dacă un altul s'ar fi purtat așa, lumea s'ar fi făcut că nu'l bagă în seamă, de cîndă, luîndu'l drept un sălbatic. Dar era atîta nobleță pe acea frunte bronzată încoronată de păr cărunt înainte de vreme, tristețea sa apărea atît de sinceră, privirea 'î respundea cu atîta gentilețe la ori-ce salut său

cuvînt amabil, persoana lui impunătoare de întrecă pe toți aproape cu un cap, avea un mod așa de plăcut de a se înclina ușor în fața orî- cui întilnea prin coridoare și pe scări, încît zi cu zi creștea împrejurul lui sentimentul de simpatie și de admirație ce inspirase de la început. Dar el părea că nu-și dă seama de asta și la masă parcă nu vedea pe nimeni. Cu toate astea vedea o singură persoană. Orî de cîte ori fixa privirea : vedea în fața lui, în partea opusă a sălii, printre ramurile unui rododendron ce era în mijlocul mesei, cei doi ochi mari și triști ce 'l impresionaseră la sosire, dar nu cum îi văzuse atunci aproape strălucind în aer ca ochii unui spirit : îi vedea scinteind, întunecîndu-se, lucind din nou, îi vedea reflectînd și visînd într'o față albă și delicată, de o albeață ce părea de zăpadă pe lingă părul negru ce o încorona și cele două flori purpuri ce avea pe obrajii ofiliți ca urme de sărutări înfocate. Și de cîte ori își îndrepta privirile printre ramurile arbustului întilnea acei ochi, și de cîte ori îi întilnea, îi vedea fugind, după un moment fixîndu-și iar privirea într'a lui și depăr-tîndu-se iar ca două flăcări cari încontinuu s'ar fi stins și s'ar fi aprins ; și acele două flăcări azurii erau singurul lucru viu și tînăr ce trăia în acea figură, în care tinerețea apărea ca printr'o mască a unei inaturității ostenite și gînditoare. Două zeci și unu de ani și nici o speranță ; pentru că n'o condusesese o ultimă nădejde de scăpare în aerul curat de acolo, ci dorința de a petrece încă odată printre acei munți pe cari se suise de atîtea ori, cînd era copilă sănătoasă și robustă, cu tatăl ei admirator entusiast al Alpilor, și de care păstrase în suflet, cu miî de amintiri luminoase, o dragoste pasionată și un profund regret. De aci încolo nici o speranță : asta se citea și pe fața bătrînului ce 'i stă alături, un vechi magistrat care pe vremuri avusese un nume printre alpiniști ; una din acele figuri stinse și resemnate pe care presimțirea unei iminente nenorociri pare mai mult amintirea unei mari dureri de cît o durere prezentă. Ea însă nu era încă resemnată. Se îndoia supt aspra mînă a Destinului, gîtul ei subtil și delicat, persoana ei înaltă și slabă se încovoia ; ea care fusese frumoasă, mai păstra ca o grație aeriană în haina'î albă ce conservase par'că conturul formelor dispărute, dar sufletu'î tînăr încă, dragostea de viață, o ultimă vâpae de disperată tinerețe, forța rebelă a unui amor fără obiect, necunoscut și arzător, care nu voia să moară. Ochii ei mari măi surideau încă din cînd în cînd la cîte ceva ca la un vis, ochii ei care de obicei orî se ținteau în gol cu o expresie de spaimă, ca și cum ar fi văzut vre-o fantomă sinistră, orî se fixau pe pămînt fără privire, cu o expresie de oboseală nesfirșită, ca și cum nu s'ar măi fi ridicat. Și acea imagină nedeterminată căreia ea surîsesse pînă atunci, iată că pe neaș-

teptate luă o formă. Ei, căreia 'i piereau forțele și viața-i era măsurată, el îi apărea ca personificarea puterii și a vieții. Dînsul avea pentru ea farmecul unui suveran din lumea acea a Alpilor ce atît de mult iubise, ce dorea încă, și care 'i era pe vecie închisă; era pentru ea imagina acelei frumuseți solitare și teribile, plină de tristeți și de mistere care 'i furase sufletul de copil și a cărei amintire era cea mai dulce mîngiere a tinereții sale fără speranță. El era trist, curajos, generos și era în acea vîrstă care conservă splendoarea primei tinereți și are deja austeritatea maturității, asemenea acelor munți pierduți în umbră cari aū încă vîrfurile aurite de razele soarelui ce apune de o lumină mai caldă și mai frumoasă de cît în zori. Avea pentru dînsul un sentiment de respect și de afecție filială care ar fi făcut-o să'și plece capul pe pieptul lui, cu iluzia de a 'l încredința unei puteri supraomenești, și în acelaș timp acest sentiment creștea, devenea arzător, cu atît mai arzător cu cît era fără speranță; și fiind-că inima ei se deschidea la o nouă viață, mai dureros simțea sfîrșitul. Și acest simțămînt se exprima într'o imagină ce mereu îi revenea în minte: să se urce cu dînsul pînă în vîrfurile Cervinului în orî-ce mod, purtată sus ca un corp neînsuflețit, dusă de el ori de alții, și să moară acolo sus cu capul pe pieptul lui, să fie îngropată într'o scorbura din stînci și el să'î aducă în fie-care an cîte o floare! Cînd îl privea cu acest gînd, tot ce'î rămînea ca viață, toate visele și toate regretele tinereții sale, toată bunătatea și toată nenorocirea, toată disperarea sufletului ei, i se resfrîngea în ochi!

El înțelese și îi fu milă; îi evită privirea, se feri să treacă pe unde era cu tată-său, cîtă să n'o întilnească niciodată față în față. Și afară din restaurant dînsa îl evita, nu însă și cu privirea; orî cît ar fi voit, tot îl vedea. El îi întrecea pe toți ca un om de o rasă superioară și fața lui arsă de vînt, pe care surîsul nu trecea decît ca nu fulger pe o stîncă, se deosebea așa de mult de figurile albe și rîzătoare ale vecinilor săi, încît părea totdeauna singur și departe cu gîndul de toți. Din piața hotelului ea îl vedea, cînd ședea singur pe terasa cea mare, desemnîndu-se pe ghețarul muntelui «*Tabel*» ca o colosală statuie de bronz; îl vedea urcîndu-se prin zăpadă ca un punct negru cînd se suia pe vîrfurile *Marele zid* cu o iuțeală îndrăzneată de făcea să tresară, în vale, chiar și pe călăuze; iar cînd nu'l vedea, conversațiile oamenilor, curiozitatea noilor veniți cari doreau să'l vadă, făcea ca imagina lui să se repete în continuu ca o formă reflectată de o sută de oglinzi. Și lui, nu amorul, dar mila rechemă de o sută de ori aspectul ce ar fi vrut să gonească din minte. Acele vînturi neașteptate ce suflău viguroase de pe cervin, ca respirația unui piept imens, îl făceau

să se gîndească la acel mizerabil rest de viață ce îndurera pieptul ei fragil, muncit de o tuse mortală. Stelele care lucesc pe creasta munților ca focuri aprinse pe stînci și care după un moment se ascund, îi prezentaū imagina acelor ochi mari strălucitori, care peste puțin se vor stinge. Doamnele frumoase și vesele care se întorceaū dela excursiile matinale îl făceaū să se gîndească cu o dureroasă afecțiune la acele sărmane brațe care lăsaū să se vadă oasele ca printr'un văl transparent. In gîndurile sale cele mai îndepărtate de lumea de acolo și de locurile acelea, vedea trecînd de odată, ca un nor gonit de vînt, acea subțire haină albă aproape goală supt care palpita o inimă pentru el, și o milă adîncă îi strîngea inima ca pentru un copil ce ar fi regăsit după mulți ani și pe care era gata să'l piardă din nou! Cîteodată, fără s'o vadă, îi simțea privirea ca mîngierea unei mîini ce'l dezniierda; auzea tusea ei și era iluziune; părea că tristețea ei e risipită în aer ca ecoul unui glas ce'i zicea mereu *adieu*. Și cîte odată în fața Cervinului, cînd căuta cu ochii pe stîncile dela *Tête du lion* crucea înfiptă unde murise vechia călăuză Carrel, el își închipuia că ea murise deja și că era de mult îngropată supt acea cruce albă. Acolo dormea sărmana «*bambina bianca*», copila cea albă cum o numea dînsul, o copilă necunoscută pentru că nu'i știa decît numele: Silvia, — cum auzise c'o strigase tatăl ei; o figură tristă de abia zărită ce îi trimisese un suris și un suspin, — un suflet în agonie care îl iubise!

Intr'o dimineață supt un cer senin, o mulțime de doamne și de domnișoare cu văluri pe cap și cu ghete de excursie, de domni și copii cu bastoane și cu binocluri în geantă, se agitaū pe piața hotelului, împrejurul unui grup de măgăruși cu șea roșie și de conducători cu flori la pălărie, încărcăți de saci și de fringhii, toți făcînd o gălăgie așa de mare încît acopereaū urletul torentului. Plecaū într'o excursiune proiectată de mai multe zile la ghețarul Teodul. «*Fata cea albă*» pe care n'ar fi ajutat-o forțele nici pînă la mijlocul drumului, nu primise invitația. În momentul acela sta singură în sala de lectură pe un fotoliu; cu o carte în mînă, pe care n'o citea, și ascultînd acele risete voioase, avea o părere de rău, ce nu simțise cînd refuzase invitația, o căință că nu primise să meargă, o amară umilire ca un copil nebagat în seamă, o ispită neînfrînată de a se ridica, de a fugi și de a pleca cu dinșii făcînd o forțare violentă chiar de ar fi căzut pe drum — ca s'o aducă acasă moartă! O mulțime de domnișoare și de cavaleri veseli și sănătoși intrară în sală ca s'o salute. Ea le mulțami înăbușînd emoția ce o cuprinsese și le zise cu un suris trist: — Petrecere bună, și la revedere diseară, copii! Plecară. O voce strigă: — Gata! Grupul porni salutînd vesel

pe amicii de pe la ferestre și un minut în urmă se făcu o tăcere adîncă, ca și cum nu rămăsese nimeni în tot hotelul. Atunci ca o piatră i-se lăsă durerea pe suflet, îi căzu cartea, își astupă fața cu miinele și rămase așa mult, înecată de plîns fără să poată plînge dorind să moară. În coridor răsună un pas. Se gîndi că era un fecior, se reculese, luă cartea, o puse deschisă pe genunchi, și ca să-și ascundă mai bine mîhnirea, lăsă capul pe spatele fotoliului și se prefăcu că doarme. Pasul acela se apropiè, se opri un moment pe prag, se apropiè mai mult, mai încet și mai ușor și se opri din nou. Nu îndrăzni să deschidă ochii de teamă să nu se dea de gol; dar inima-i bătea! Auzi că pasul se depărtează. Atunci: privi împrejur și tot sîngele i-se urcă în obraz. Acel ce ieșise în vîrfurile picioarelor și cu capul plecat era el. Plecă ochii ca zăpăcită și văzu pe cartea deschisă o roză alpină. A! el prevăzuse totul și-i adusesese cu o lacrimă de milă, un cuvînt de consolare! Reținu un țipet de bucurie care se sparse într'un acces de tuse, surîse, apăsă floarea pe gură, tuși, și lacrimile se porniră atunci nesfirșite, arzătoare, dulci, ca și cum moartea care-i rodea pieptul fugise gonită de acea undă de plîns, ca și cum buzele ei albe ar fi supt dintr'acea roză forța și speranța tinereții sale. Surizînd printre lacrimi, privi iar floarea, fără să vadă dîra de sînge ce lăsase pe ea sărutînd-o...

*

Atunci pasiunea izbucni ca o flacără care-i mistuia sufletul reînviat și corpul prăpădit. Simți o bucurie secretă ca pentru o comoară dobîndită și ascunsă, o adorație mută — a păcătosului pentru sfîntul care l'a ajutat. De atunci începu cu umilință să-i caute privirile de multe ori zadarnic, dar care într'un moment o făcea să uite totul, fu un adevărat studiū, acela de a fugi la timp atunci cînd trebuia să tușească, să nu-l întristeze, și în acelaș timp fu fericită gîndindu-se că mai milă îi era de dînsa cînd o auzia; chiar gelozia îi fu dulce, căci acea gelozie cînd îl vedea vorbind cu femeii frumoase era ca o afirmare și o probă a dreptului ei; și-i făcu plăcere nespūsă cînd hăgă de seamă că el fugea de acele societăți ca să n'o amărască. Era fericită și cînd își făurea fel de fel de vise ce numai vise erau, cînd fantazia ei o făcea să creadă într'o minune a naturei care ar fi scăpat-o și amorul ei împărțit i-ar fi creat un viitor divin, lucru ce ea știa că e imposibil. — Fu o beție continuă aceea de a mîngăia cu privirea mîndrele creste ale munților pe care el le atinsese, de a respira aerul care dilata pieptu-i de gigant, de a fi sărutată de soarele ce îngreua fața lui cea mîndră, de a fi bătută

de vîntul ce-î fugea prin părul cenușiu de pe fruntea sa frumoasă și măreață de învingător al munților! Și în toată bucuria asta se gîndea cu teamă la ziua apropiată a plecării lui și din zi în zi se întărea contrastul dureros între o arzătoare dorință de a se apropia de el și de a-î vorbi cu ispita de a-și îndeplini această dorință cu un act îndrăzneț, și o teamă de neînvins, aproape o groază o apuca cînd se gîndea s'o facă, încît era sigură că nici odată nu va îndeplini actul ăsta! Și din toate visele astea de dureroasă iubire cu mai mult drag ca într'un refugiū își întorcea gîndul la prima ei făurire: aceea de a fi dusă de el pe vîrfurile cel mai înalt, de a muri acolo, auzind bătăile inimei lui, glasul lui, și de a fi îngropată acolo sus, afară din lume, unde el să se sue în fiecare an să depue o roză alpină pe mormîntul ei acoperit de zăpadă, sărutat în fiecare zi de prima și ultima rază de soare!

* * *

Sosi și ultima seară, aproape pe neașteptate, pe furiș. El trebuia să plece la miezul nopții într'o ascensiune pe *Dent d'Hérens* de unde se cobora în Valpellina și de unde nu se mai întorcea: ea află.

Află și dinsul că «bambina bianca» trebuia să plece o zi mai tirziū. Unde? Ori unde s'ar fi dus, se ducea către toamnă, către iarna care o aștepta în vale ca un dușman de moarte, la pîndă. În seara aceea venise fanfara unui batalion de Alpină, de două zile sosit la poalele lui Giomein, venise să cînte retragerea pe piața hotelului, unde prînziseră ofițerii; la intervale cîntau arii vesele și canțonete populare în mijlocul unei mulțimi de domni și de doamne, de soldați, de călăuze și de copii cari stau în grupuri sau se plimbaū supt² un cer foarte senin pe care se desemnau lămurit cele o mie de vîrfuri negre din șirul Cervinului încoronat de stele. Toate slugile erau afară în casă nu mai era nimeni. Ea sta cu tatăl ei, într'un colț al pieții, rezemată de un stîlp și de acolo cu nerăbdare crescîndă îl căuta cu ochii prin mulțime, pe la ferestre, pe vale, pentru a-î trimete ultimul salut de dragoste și de disperare! Dar el nu se vedea. Fereastra odăii lui era întunecată și închisă. Poate era o hotărîre a lui de a nu se mai arăta. Crezu. Pentru dinsa, el era deja plecat, departe, pierdut pentru totdeauna! De odată gîndul ăsta luă în imaginația ei forma unui spectru incarnat care cu o mînă o strîngea de gît s'o înnăbușe și cu cealaltă o apăsa pe piept să-î strivească inima! Se scutură cu putere, simți nevoia de a fugi, de a se închide în odaia ei ca într'un mormînt. Spuse tatălui ei: — mă duc să-mi iaū un șal — trecu iute, privi mulțimea și cu cită putere 'i mai rămînea, fugi pe scară în sus

* * *

Scara și coridoarele erau deșerte, casa părea pustie. Se sui la catul al II-lea, se opri un moment pe terasă, ca să respire, și alergă pe sala din stînga care era luminată de o luminare. Dar cum făcu un pas se opri încremenită. Persoana uriașe a lui Körner venea spre ea atingînd aproape tavanul cu capul. De abia distinse ochii strălucind în fața'i brună și nu avu puterea să fugă; plecă fruntea și așteptă tremurînd. La un pas departe de dînsa, el se opri și scoase pălăria. Ea 'i auzi vocea sonoră și dulce: — Domnișoară... plecați miine? — Nu înțelese numai de cit. După un moment răspunse da, cu capul. — Eū plec la noapte. Ea vru să răspundă că știa, dar nu putu; făcu un semn fără să ridice fruntea. El relua încet, rar, dulce: — Într'o zi, într'un timp foarte trist din viața mea pe *Dent du Requin* mult mai deasupra ghețarului unde credeam că nu mai crește nici un fir de iarbă, găsi o floare mică, numai una... atît de delicată și singură printre acele stînci, în cit nu părea eșită din pămînt ci căzută din cer. Mă oprii s'o privesc. Mi se păru că e gîndul afectuos al unui prieten; mă mișcă întocmai că un salut, ca surisul unui suflet cunoscut. Mă urcai mereu, dar n'o mai uitai și n'o voi mai uita! Cit voi trăi, cit voi urca pe munți în toate locurile cele mai înalte și mai solitare, voi căuta cu gîndul acea floare și mi se va părea c'o revăd și totdeauna mi-o voi aduce aminte cu recunoștință și cu emoțiunea cu care am văzut'o prima oară!

Copila împreună mîinile.

— Silvia! zise Körner.

Ea tresări ca și cum ar fi atins'o. El îi puse mîna pe cap ca un tată pe fruntea unui copil. Ea era gata să cadă — el o prinse și o sărută pe frunte. Simți atunci corpul acela delicat că tresare cu violență, îi văzu capul căzut pe spate și ochii țintiți într'ai lui cu o expresiune luminoasă de rugăciune și de nesfîrșită iubire! Ea cerșea o sărutare de dragoste, prim a și ultima ce ar fi primit, aceea care i-ar fi înfrumusețat moartea ce 'și-ar fi dus'o cu ea în pămînt, ca unică floare culeasă în viața ei tristă! O! Silvia, — exclamă dînsul — sărmană copilă scumpă! și se apropiè de dînsa. Atunci acele două brațe slabe se strînseră împrejurul gîtului său viguros ca niște brațe de oțel și un sărut lung, înflorat, innăbuși pe acea gură a ființei în agonie un suspin de bucurie deznădăjduită și divină...

El o dezlănțui ușor și 'i zise: — Adio!

Ea fugi.

El plecă trist la miezul nopții pe munte; ea scobori cu o lumină nouă în ochi, în vale unde o aștepta iarna ca un dușman la pîndă. El se ducea să caute *Uitarea*, ea se ducea să moară!

Trad. după original de ZOE GÎRBEA.

TOAMNA ¹⁾

*E toamnă iar... cu jalnic glas
Desprinse frunzele se duc,
Și fără fața de atlas,
Rămîn umbrelele de nuc...*

*Lucioase fire de paing
Se țes pe floarea din dumbrăvi;
Încet culorile se sting
Pe fața fragedei otăvi...*

*Melancolia unei sări
O spun tomnițele în cor
Și licuricii pe cărări, Cluj
Strălucitori în dorul lor...*

*Și plîngătorul glas de vînt:
„E toamnă! iar în cimitir
Pustiū e proaspătul mormînt,
Nici flori, și iarbă nici un fir!..“*

*Mormîntul a rămas pustiu,
Și plînge vîntul în zadar:
E toamnă-acuma, e tîrziū,
Și florile nu mai răsar!..*

NATALIA IOSIF.

¹ Din volumul «O primăvară», ce va apărea în curînd în editura *Minerrei*.

REVISTA GENERALĂ

Cum rectifică d. C. Stere?

«P. Nicanor & C-ie», firma «miscellaniilor», de un aspect cam comercial, care pune în evidență modestia laudabilă a patronului, d. C. Stere, directorul activ al «Vieții românești» din Iași, — binevoește a înregistra cu minimă sinceritate dezmințirea categorică pe care o dasem cu privire la *neadevărurile* strecurate supt numele d-lui Stere la adresa mea.

Mărturisesc că, în optimismul tinereții mele, așteptam o rectificare ceva mai cavalierească. N-a venit și nu regret prea mult; ceia ce regret mai mult e că îmi făcusem iluzii cu privire la maximul loialității din partea unui director de revistă osindit să facă zilnic practica politică șireată, obștească la noi, și abia... *lunar* teorie de puritanism publicistic.

D. Stere are aerul ironic de-a socoti ca «detalii intime» lămuririle pe care le-a provocat printr'o diversiune personală, vădit lipsită de tact și de justețe, într'o chestiune teoretică și decî impersonală, care nu mă privea de loc. Că aceste «detalii» «nu l-au interesat nici un moment», precum declară d-sa, o cred bucuros: ele demascau oare-cari neadevăruri și faptul nu era plăcut, de sigur, «nici un moment», mai ales că nu e, ci d-sa vroise «să intereseze» pe cititori într'un sens fals.

D-sa mai spune că «a atins, în treacăt, numai atitudinea mea de *publicist*» și recomandă cititorilor «a-și da osteneala să răsfoiască colecția «Sămănătorului» de vr'o 2—3 ani din urmă». Și aici dă greș d. Stere, dar e mă mulțumesc să-mi explic recidiva prin infidela «citare din memorie», cu care se scuză d-sa. Dacă «memoria» d-sale ar fi mai fidelă ori dacă d-sa însuși «și-ar fi luat osteneala» răsfoirii colecțiilor «Sămănătorului», ar fi văzut că nici o iotă din scrisesele mele nu-l îndreptățeau la notița care i-a făcut boclucul. O răsfoire a revistei noastre i-ar fi de folos d-lui Stere și pentru viitor: d-sa, ca «homo novus» în mișcarea noastră literară, ar putea învăța, tocmai de la noi, aceștia, fără nici un rol... parlamentar, că nu se polemizează în revistele literare cu tactica deschiată a gazetelor de partid și ar putea scuti altă-dată pe cei mai tineride sarcina prea neplăcută lor de-a rectifica greșelile celor mai bătrîni.

Cit pentru «biografia» pe care d. Stere crede că aș fi voit să mi-o scrie, îl asigur că nu mi-aș dori-o niciodată: deprins cum este d-sa să scape inexactități și să citeze «din memorie», sînt convins că ar fi o biografie plină de greșeli, care ar cere rectificări de proporțiile unei autobiografii! Iar pentru aceasta, sînt și prea tînăr și prea ocupat cu alte treburi, mă puțin personale, decît să mă gîndesc la... «memorii», fie chiar de dragul unor polemisti mai bătrîni, deprinși — în necazul vristei — a cita «din memorie».

NOTIȚE BIBLIOGRAFICE

D-na Elena Niculiță Voronca, harnica scriitoare bucovineană, publică întiiul volum dintr'o serie de prețioase «Studii în folclor», îmbogățind cu o binevenită operă literatura noastră folclorică. Cartea e scoasă la tip. G. A. Lăzăreanu, București, și cuprinde un material de vre-o 300 pg. în 8° m.

* D. I. Russu-Șirianu, directorul «Tribunei» din Arad, dă la iveală primul volum dintr'un studiu interesant, după izvoare ungurești, asupra «Iobăgiei», pînă la sfîrșitul sec. XV; pg. 408 în 8° m. S'a tipărit în Arad; prețul 3 coroane.

* Literatura monografiilor comunale sporește cu o lucrare conștiințioasă a d-lor St. T. Tuțescu și P. Danilescu asupra satului *Catanele* din Dolj (Craiova), tip. F. Constantinescu; pg. 194 în 8°; prețul 2 lei.

* A apărut vol. X, nr. 7—8, din «Sezătoarea», vechea revistă de folclor din Fălticeni, editată de d. Artur Gorovei cu multă pricepere și desigur cu jertfele materiale statornice pe care le cere numărul de abonați sărac al folositoareii publicațiuni — bogată numai în cuprins.

Sc.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

RASPUNSURI

Unui cetitor universal. — Nu ori-ce volum însemnează un scriitor, precum nu ori-ce făptură omenească înfățișează un om adevărat!

Versificatorului neobosit. — Cititorii n-au răbdarea d-tale; numai coșul rabdă toate!

«Stegarului». — Manuscrisele trecute la coș, nu se mai întorc la autor — le-ar fi rușine, de rușinea lui!

A. P. — «E tîrziu», plîngi d-ta în versuri; noi zîmbim în proză și credem că... «e prea de vreme!» Ești numai elev de liceu, curs inferior!

„MINERVA
INSTITUT DE ARTE GRAFICE ȘI EDITURĂ
B-dul Academiei 3, — Edgar Quinet 4
BUCUREȘTI

A apărut :

BIBLIOTECA MINERVEI No. 1

Duduia
BCU Cluj / Central University Library Cluj
Margareta

DE

Mihail Sadoveanu

PREȚUL 50 BANI

De vânzare la toate librăriile

„MINERVA“

INSTITUT DE ARTE GRAFICE ȘI EDITURĂ
B-dul Academiei, 3. — Edgar Quinet, 4
BUCUREȘTI

A apărut:

BIBLIOTECA «MINERVEI» No. 2

Guvernatorul

NUVELA

DE

LEONID ANDREIEW.

Tradusă de

BCU Cluj C. SANDU-ALDEA

PREȚUL 30 BANI

Biblioteca Minervei No. 3

Nu vele

DE

Leonid Andreiew

TRADUSE DE

C. Sandu-Aldea

Prețul 30 bani.

Biblioteca Minervei No. 4

Carmen

POVESTIRE

DE

Prosper Mérimée

TRADUSĂ DE

Radu Balfag

Prețul 30 bani.

De vânzare la toate librăriile